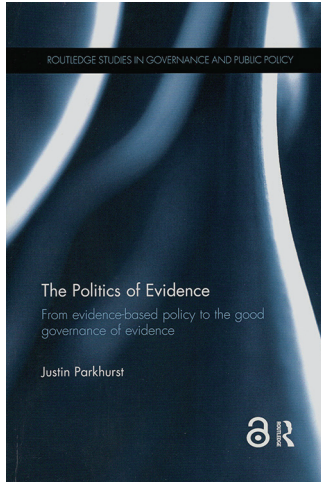

LUKUVIHJE

JUSTIN PARKHURST:
The Politics of Evidence: From Evidence-based Policy to the Good Governance of Evidence. London: Routledge, 2017, 182 s.

HANNU KARHUNEN
Vanhempi tutkija
PALKANSAAJIEN TUTKIMUSLAITOS
hannu.karhunen@labour.fi

NÄYTTÖÖN PERUSTUVA POLITIIKKA VOI OLLA HARHAISTA

Poliittinen päätöksenteko voi näyttää ulkoapäin sekavalta eturyhmäkamppailulta. Onkin hyvin mahdollista, että tehdyt päätökset esimerkiksi terveydenhuollosta tai koulutuksesta eivät perustu tutkittuun tietoon vaan pikemminkin heijastavat asian käsittelyyn osallistuneiden ryhmien ja yksittäisten henkilöiden välisiä voimasuhteita. Vaatimukset näyttöön perustuvasta politiikasta (”evidence-based policy”) ovat kuitenkin työntäneet tutkimustiedon keskelle poliittista päätöksentekoa.

Politiikan ja tutkimuksen välinen vuorovaikutus voi olla ongelmallinen. London School of Economicsissa työskentelevän Justin Parkhurstin uusin kirja pureutuu systemaattisesti niihin perustavanlaatuisiin ongelmakohtiin, joihin näyttöön perustuva politiikka voi ajautua itse politiikan luonteen tai eturyhmien tavoitteiden takia. Parkhurst pyrkii kuvaamaan kirjassaan, kuinka erilaiset tutkimuksen ulkopuoliset tavoitteet voivat naamioitua näyttöön perustuvan politiikan sisälle ja näin vääristää objektiivisia tutkimustuloksia tai jopa määrittää tutkimuksen suunnan kokonaan uudelleen.

Objektiiviset tutkimustulokset voidaan

perinteisesti nähdä välineinä, jotka tarjoavat ratkaisuja yhteiskunnallisiin ongelmiin. Yksi tutkimuksen tehtävistä on tarjota päättäjille arvioituja vaihtoehtoja erilaisten ongelmien ratkaisemiseksi, joista päättäjät sitten tekevät lopullisen valinnan esimerkiksi omiin arvoihinsa perustuen.

Näyttöön perustuva päätöksenteko voi kuitenkin olla harhaista. Parkhurst luokittelee mahdollisen harhan tekniseksi tai aiheeseen liittyväksi harhaksi. Kumpikin harha voi syntyä, kun tutkimustuloksia luodaan, valitaan, tai tulkitaan päätöksenteon tarpeisiin. Harhaa voivat aiheuttaa niin itse poliittiset toimijat, eturyhmät kuin myös tutkijan omat taidot, arvot ja uskomukset.

Parkhurstin mukaan tupakkateollisuuden oma tutkimustoiminta ja tähän liittynyt tutkimustulosten suora manipulointi on ollut ehkä yksi räikeimmistä esimerkeistä teknisestä harhasta, millä pyrittiin aikanaan vaikuttamaan päätöksentekoon. Usein tutkimustulosten valinta voidaan myös tehdä niin, että tulokset palvelevat ennalta määrättyä poliittista näkemystä. Vain harvoin kaikki yhden aiheen tutkimustulokset ovat merkitseviä tai samansuuntaisia, mikä antaa eri ryhmille liikkumatilaa valita mieleisissään tuloksia oman politiikan tueksi. Kuuluisin tulosten tulkintaan liittyvä tekninen harha taas syntyy, kun korrelaatio tulkitaan syy-seuraussuhteeksi.

Aiheeseen liittyvä harha voi Parkhurstin mukaan syntyä jo tutkimuksen määrittelyssä, kun sen aloittamista ohjaavat ennalta määrätty kriteerit. Esimerkiksi yhteiskunnan huono-osaisimmista on vaikea tehdä tutkimusta jo pelkästään käytännön aineistollisesta näkökulmasta. Tämä ohjaa tutkimuksen fokuksen muihin ryhmiin. Näin ollen tutkimuksen kriteerien määrittelyllä voidaan varsin voimakkaasti ohjata sen tekemistä haluttuun suuntaan.

Tutkimustulosten tulkinnassa taas erityyppisten tulosten saatavuus voi johtaa

uuden harhan syntyyn. Esimerkiksi jos vain satunnaistettujen koeasetelmien tulokset hyväksytään päätöksenteon tueksi, niin näiden tutkimuksien aiheet voivat ylikorostua päätöksenteossa. Toisaalta aiheet, joita ei voida tutkia satunnaistetusti, voivat jäädä syrjään poliittisesta harkinnasta.

Politiikka on argumenttien kilpailua. Parkhurst kiinnittää huomiota siihen, että tämä kannustaa luomaan edellytyksiä sellaiselle tutkimukselle, joka vahvistaa oman ryhmän poliittisia argumentteja suhteessa muihin. Poliittinen kilpailu myös voi luoda paineita saada aikaiseksi tuloksia. Tieteellisiin tuloksiin vetoaminen myös mahdollistaa uudenlaisen poliittisen retoriikan, jonka avulla voidaan olla välittämättä niistä tuloksista, jotka eivät palvele haluttua loppupäämäärää.

Parkhurstin mukaan instituutioiden tulisi toimia niin, että minimoidaan mahdollinen harha itse tutkimuksen eri vaiheissa ja tutkimustulosten hyödyntämisessä päätösten tukena. Tätä tukevat muun muassa oikeanlaisen tutkimusevidenssin luominen parhaaseen tietoon perustuen, päätösten jatkuva itsenäinen arviointi sekä laaja keskustelu tutkimustuloksista. Kirjasta kuitenkin puuttuvat suorat konkreettiset suositukset, vaikkakin niistä löytyy useita esimerkkejä eri maiden toimista.

Kirjan teksti voi olla paikoin raskasta luettavaa. Näyttöön perustuvan politiikan kannattajien tulisi kuitenkin pohtia sen lukemista. Kirjaa lukiessa herää kysymys, mikä on politiikan ja tieteen välinen tilanne Suomessa, ja ovatko poliittiset intressit päässeet jo liiaksi vaikuttamaan tutkimuksen suuntaan. Tutkimuksen vaikuttavuudesta ja näyttöön perustuvasta päätöksenteosta puhutaan paljon. Mutta ovatko suomalaiset instituutiot kykeneviä arvioimaan kriittisesti omaa toimintaansa ja tarvittaessa uudistumaan? Ja puuttuuko Suomesta keskeisiä instituutioita, jotka pitäisivät yllä tutkimuksen laatua ja tukisivat harhasta vapaata päätöksentekoa?